UMHVERFIS STOFNUN

SKÝRSLA SJÁLFBOÐALIÐASTARFS UMHVERFISSTOFNUNAR 2024

Sjálfboðaliðar Umhverfisstofnunar unnu, sumarið 2024, á 22 náttúruverndarsvæðum á Íslandi: innan marka Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls (Lóndrangar) og Þjóðgarðsins Vatnajökuls (Hljóðaklettar, Jökulsárgljúfur, Jökulsárlón, Skaftafell, Snæfell), við Mývatn, í friðlöndum Dyrhólaeyjar, Fjallabaks, Geitlands, Gróttu, Gullfoss, Herdísarvíkur, Hólmanes og Vatnsfjarðar, á landslagsverndarsvæðum Kerlingarfjalla og Þjórsárdals, á búsvæði Andakíls, við náttúruvættin Búrfell, Geysis, Skógafoss, Stórurð og einnig á mjög fjölsóttum svæðum á náttúruminjaskrá eins og Glym, Heimaey, Hengifossi, Hjallanesi, Múlagljúfri og Rauðasandi.

Verkefni sjálfboðaliða í náttúruvernd og vistheimt eru mörg, má þar nefna:

- Afmörkun, viðhald og lagning náttúrulegra gönguleiða í óbyggðum (stikun, tröppur og ræsi gerð með grjóti).
- Endurheimt landslags og víðerna (loka villustígum, raka yfir hjólför vegna aksturs utan vega).
- Landmótun (laga göngustíga svo þeir falli betur inn í landslagið, mosaflutningur).
- Endurheimt á gróðri þar sem t.d. villustígar myndast.
- Líffræðileg fjölbreytni: uppræting ágengra og óæskilegra tegunda.
- Endurhleðsla gamalla varða (með umsjón sérfræðings frá Minjastofnun).
- Hreinsun náttúrulegra og ósnortinna svæða (Hornstrandir, Reykjanes).
- Aðstoð við starfsemi í þjóðgörðum (sem fæst lærdómur af) t.a.m. úttekt á ástandi náttúrulegra gönguleiða, vöktun umferðar gesta á náttúruverndarsvæðum, vöktun lífríkis – aðstoð við landverði.
- Ýmis konar fræðslu- og náttúrutúlkun um náttúru og umhverfi.
- Kynning og þjálfun (sjálfboðaliðar með mikla reynslu fræða nýja sjálfboðaliða og koma þekkingunni þannig áfram, t.d. hvað varðar liðstjórn).

Þessi skýrsla inniheldur yfirlit fyrir sumarið 2024, sem lýsir verkefnum sjálfboðaliða, ástandi/vandamálumog ljósmyndir.

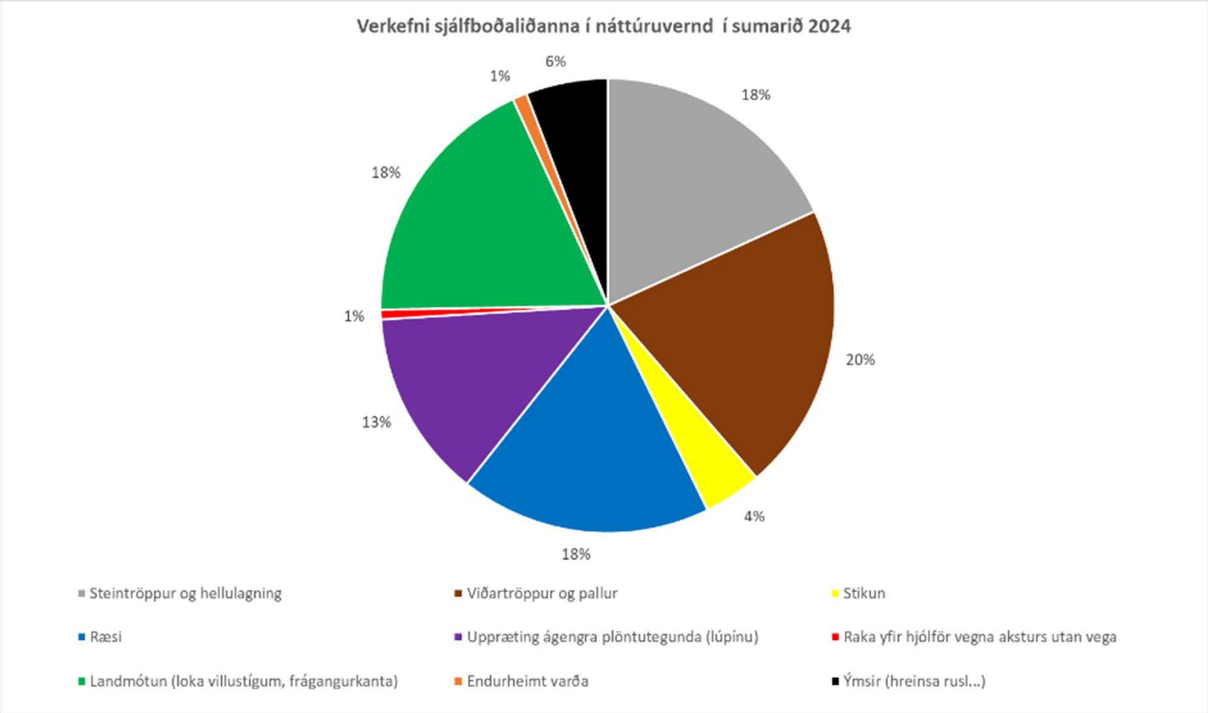

Framkvæmdir og verkefni unnin með sjálfboðaliðum 2024		
SVÆÐI	v.v	v.d.
Undirbúningur/Stjórnunun	2,4	12
Þjálfun liðsstjóra	0	0
SNÆFELSJÖKULL ÞJÓÐG.	5,4	27
HERDÍSARVÍK	2,4	12
GRÓTTA	1,2	6
BÚRFELL OG BÚRFELLSGJÁ	4	20
SANDVATN / MÝVATN	9,8	49
VATNSFJÖRÐUR	8,8	44
GEITLAND	5,4	27
ANDAKÍLL	5	25
ÞJÓRSÁRDALUR	10	50
KERLINGARFJÖLL	15,2	76
GEYSIR	10,8	54
FJALLABAK	12,8	64
SKÓGAFOSS	10,8	54
DYRHÓLAEY	10,8	54
STÓRURÐ	5,4	27
HÓLMANES	5,4	27
RAUÐISANDUR	2	10
GLYMUR	5,4	27
HENGIFOSS	10,8	54
HEIMAEY	5,4	27
MÚLAGLJÚFUR	10,8	54
SKAFTAFELL	29	145
JÖKULSÁRLÓN	10,8	54
HJALLANES	10,8	54
DETTIFOSS	5,4	27
HLJÓÐAKLETTAR	4,4	22
SNÆFELL	5,4	27
Vinnud./Mannvikur	226,2	1131,0
Svæði í umsjón UST	123,6	618
Önnur Svæði	100,2	501

FRAMKVÆMDIR OG AÐGERÐIR GERÐAR MEÐ SJÁLFBOÐALIÐAVINNU 2024

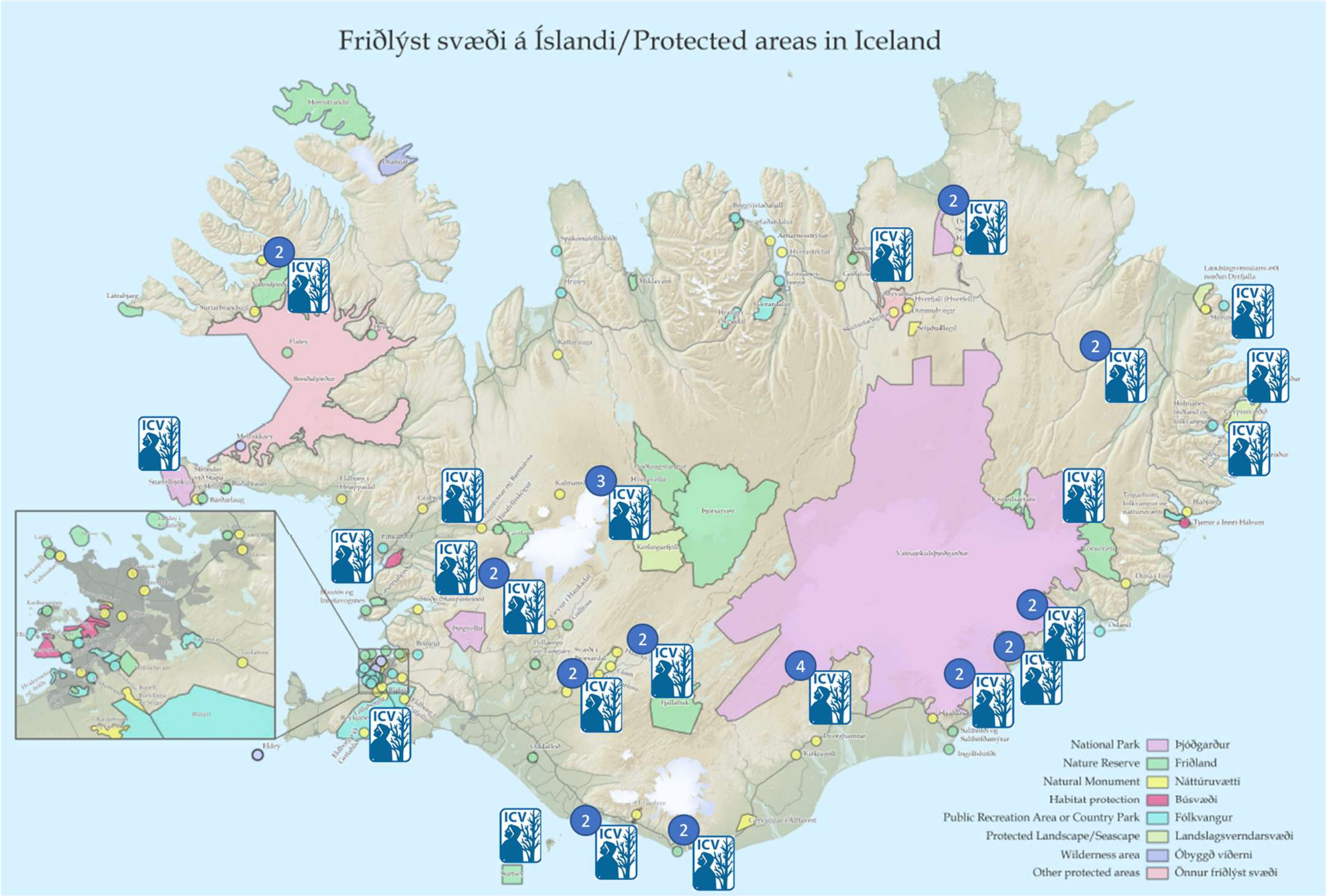

Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull

Sjálfboðaliða hópar: 1
Vinnudagar: 27
Liðsstjóri(ar): Rebecca Campbell
Sérfræðingur (þjóðgarðsvörður eða Landvörður): Hákon Ásgeirsson

30.06 – 06.07

Ástand/vandamál	**Malarrif - Lóndrangar:** Unnið var í göngustíg, sem liggur frá Malarrifi að Svalþúfu.. Vandamálið er að stígur getur verið blautur og fólkið fer út af stígnum.
Verkefni	• Þrep voru lagfærð og byggð á göngustíg á milli Svalþúfu og Malarrifs.

Andakíll, búsvæði

Sjálfboðaliða hópar: 1
Vinnudagar: 25
Liðsstjóri(ar): Rebecca Campbell
Sérfræðingur (eða Landvörður): Þórhildur María Kristinsdóttir

16.06 – 22.06

Ástand/vandamál	Mikið af lúpínu sem þarf að slá.
Verkefni	• Slegin var lúpína og kerfill í Andakíl, vinna í samvinnu við starfsmenn Landbúnaðarháskólans.

Geitland, náttúruvætti

Sjálfboðaliða hópar: 1
Vinnudagar: 27
Liðsstjóri(ar): Danny Lake
Sérfræðingur (eða Landvörður): Þórhildur María Kristinsdóttir

30.06 – 06.07

Ástand/vandamál	Mikið af lúpínu er að dreifa sér og sem þarf að slá.
Verkefni	• Slegin var lúpína í Geitlandi. • Ræsi og rásir voru byggt meðfram göngustíg til að veita vatni frá Hraunfossum.

Rauðisandur og Vatnsfjörður, friðland

Sjálfboðaliða hópar: 2
Vinnudagar: 54
Liðsstjóri(ar): Daniel Averill & Rebecca Campbell
Sérfræðingur (eða Landvörður): Edda Kristín Eiríksdóttir

23.06 – 29.06
28.07 – 03.08

Ástand/vandamál

Rauðisandur: Lúpína er að dreifa sér á svæðinu.

Vatnsdalur: Lagfæra gönguleið með endurstikun, tilfærslu á gróðri til að loka villustígum, klippingu, uppstig/tröppur og smíði og uppsetning tveggja einfaldra göngubrúa eftir því sem tími vinnst til.

Verkefni

- Lúpína var tekin með rótum og slegin á Rauðasandi.
- Villustígum var lokaða með landmótun.
- Smíðar voru litlar brýr til að yfir ánna.

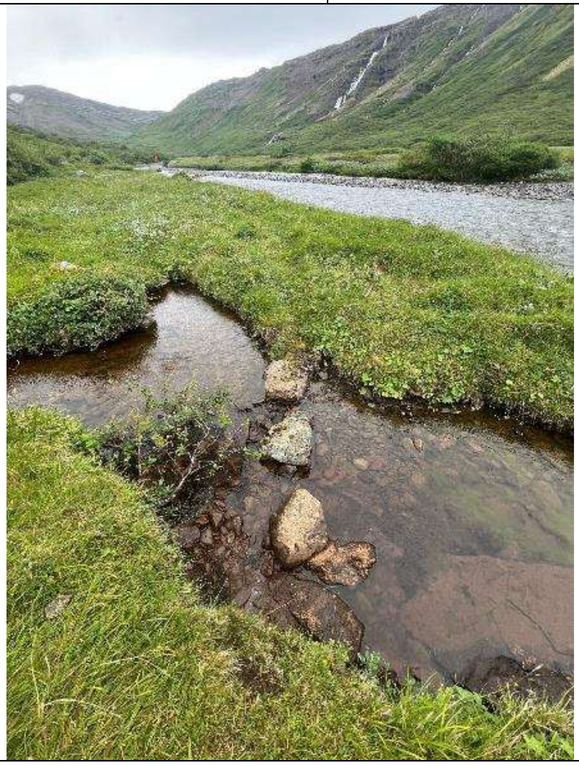

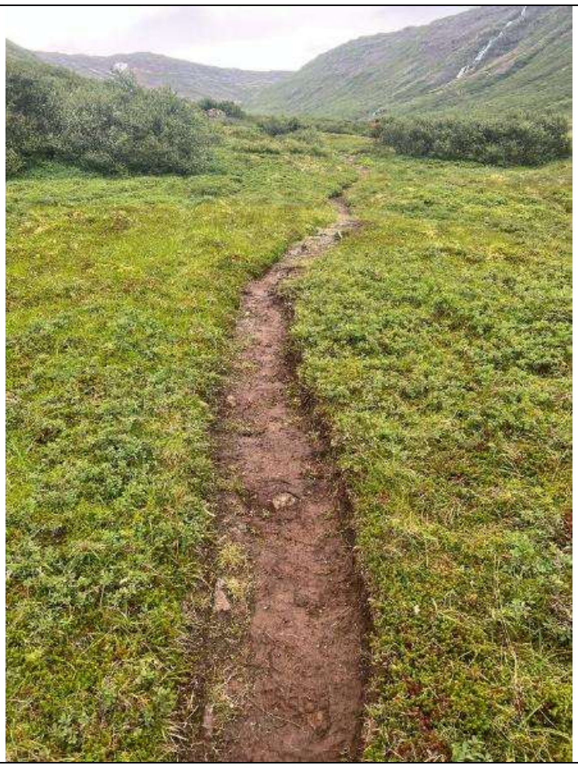

	Mývatn og Laxá, friðland **Sjálfboðaliða hópar:** 2 **Vinnudagar: 49** **Liðsstjóri(ar):** Rebecca Campbell & Grace Taylor **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Dagbjört Jónsdóttir **23.06 – 29.06** **14.07 – 20.07**
Ástand/vandamál	Lúpína og skógarkerfill á verndarsvæði Mývatns og Laxár - Sandvatn.
Verkefni	• Lúpínusláttur var á norðurbakka Sandvatns og á Geiteyjarströnd við Mývatn. • Lagfæring göngustíga í Dimmuborgum og við Vindbelgjarfjall. • Gróðurígræðslu á villustíg við Kálfaströnd. • Lúpínusláttur var við Goðafoss.

<table>
<tr><td> </td><td>

Hólmanes, friðland

Sjálfboðaliða hópar: 1
Vinnudagar: 27
Liðsstjóri(ar): Aline Boer
Sérfræðingur (eða Landvörður): Lára Björnsdóttir

07.07 – 13.07
</td></tr>
<tr><td>Ástand/vandamál</td><td>Ágengar tegundir (lúpína) eru að dreifa sér á svæðinu, mikilvægt að ná að uppræta þær eyjar sem eru til staðar í friðlandi Hólmaness eins og undanfarin ár.</td></tr>
<tr><td>Verkefni</td><td>

- Lúpína tekin með rótum niðri í friðlandinu.
- Slá og skera niður ágengar plöntur/lúpínu.
</td></tr>
<tr><td colspan="2"> 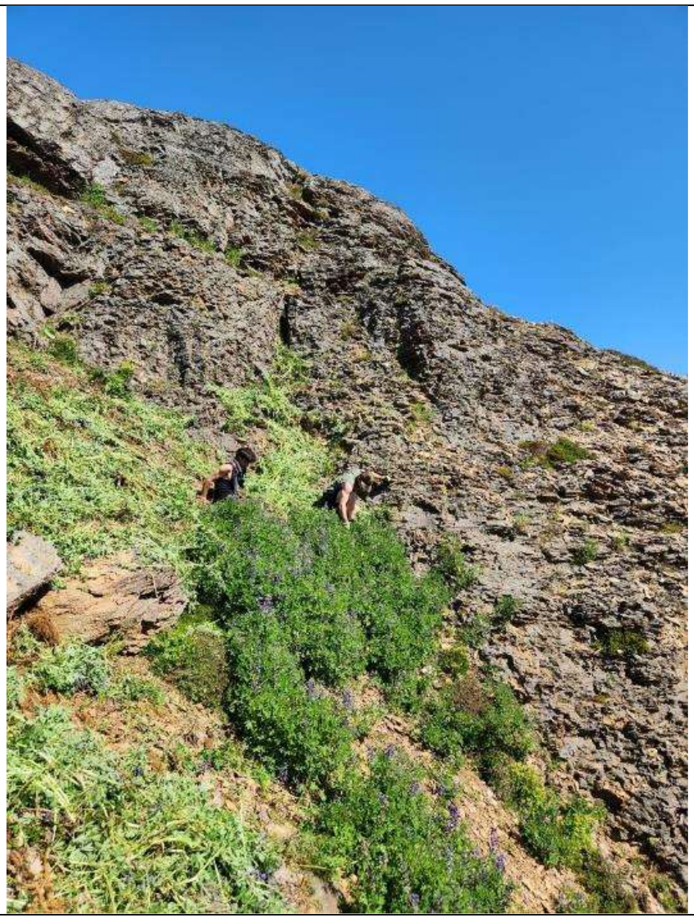</td></tr>
</table>

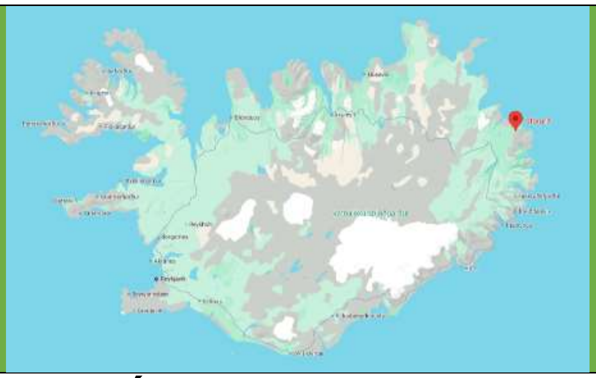	**Stórurð, náttúruvætti** **Sjálfboðaliða hópar: 1** **Vinnudagar: 27** **Liðsstjóri(ar):** Lyn Evans **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Lára Björnsdóttir **14.07 – 20.07**
Ástand/vandamál	Mikið rusl búið að safnast við fjöru. Það vantar ræsir og brýr á nokkrum stöðum til að vernda gróður.
Verkefni	• Fjöruhreinsun í Stapavík. • Byggðar voru brýr úr timbri. • Byggðar og lagðar voru votbrýr og dren á gönguleiðum í Stórurð.

	Skógafoss, náttúruvætti **Sjálfboðaliða hópar: 2** **Vinnudagar:** 54 **Liðsstjóri(ar):** Daniel Smith & Lea Matscheroth **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Ragnheiður Björk Sigurðardóttir **04.08 – 10.08** **11.08 – 17.08**
Ástand/vandamál	**Skógaheiði:** Þörf er að halda áfram vinnu við stíginn, lokun villistíga og lagfæringu á stígnum sjálfum. Drenun og landmótun í kringum nýjan stíg á Skógaheiði.
Verkefni	• Girt meðfram stíg þar sem stígur var of mjór og mikið traðk utan stíga. Þétt girðing sett upp. • Sáð grasfræi á skemmd svæði. • Skemmdir lagfærðar með að fjarlægja gróður frá nálægum svæðum og sett í skemmdir ("patching").

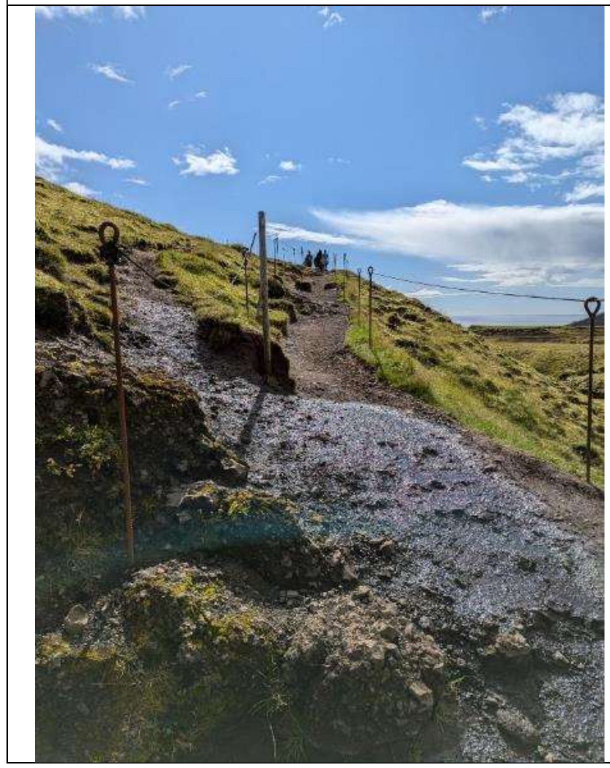

	Dyrhólaey, friðland **Sjálfboðaliða hópar: 2** **Vinnudagar: 54** **Liðsstjóri(ar):** Rebecca Campbell & Grace Taylor **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Ragnheiður Björk Sigurðardóttir **21.07 – 27.07** **11.08 – 17.08**
Ástand/vandamál	Það þarf að breikka göngustíga til að bæta öryggis gesta.
Verkefni	• Unnið var í steinþrepum á göngustígnum sem liggur á milli Háeyjar og Lágeyjar. Tveir hópar komu að verkinu og tókst að gera ný, breiðari og mun þægilegri þrep en þau sem áður voru.

	Geysir, náttúruvætti **Sjálfboðaliða hópar:** 1 **Vinnudagar:** 54 **Liðsstjóri(ar):** Jacob Williams & Danny Lake **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Valdimar Kristjánsson **16.06 – 22.06** **23.06 – 29.06**
Ástand/vandamál	Lagfæring á stígum á Laugarfelli. Útbúa ræsi á göngustíg.
Verkefni	• Ræsi voru gerð á göngustíg á nokkrum stöðum. • Lúpína var slegin.

	Þjórsárdalur, landslagsverndarsvæði **Sjálfboðaliða hópar: 2** **Vinnudagar: 50** **Liðsstjóri(ar):** David Millar & Callum Nicol **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Daníel Freyr Jónsson **21.07 – 27.07** **04.08 – 10.08**
Ástand/vandamál	Lagfæring á gróðurskemmdum og endurheimt á nokkrum svæðum innan verndarsvæðisins.
Verkefni	• Stór ræsi voru gert við Háafoss. • Lagfæring á göngustíg.

<table>
<tr><td> </td><td>Fjallabak, Friðland

Sjálfboðaliða hópar: 2
Vinnudagar: 64
Liðsstjóri(ar): Rebecca Campbell & Callum Nicol.
Sérfræðingur (eða Landvörður): Daníel Freyr Jónsson

18.08 – 24.08</td></tr>
<tr><td>Ástand/vandamál</td><td>Viðhald göngustíga og annarra innviða. Nákvæmlega hvaða leiðir verður unnið í skýrist í sumar - Landmannahellir, Rauðufossar, Stútur, Laugahraun o.flr. Málun stika á Laugaveginum.</td></tr>
<tr><td>Verkefni</td><td>Unnið var í lagfæringum og endurheimt á gamalli gönguleið í brekkum Suðurnáms. Vegna veðurs náðist þó einungis að vinnast í einn dag, en afrakstur af því dagsverki var ágætur. Fyrsta skrefið var stigið í að loka löngu og stóru rofsári í fjallshlíðinni.
Fyllt var upp í rofsár með grjóti og jarðvegi, ræsi gerð til að veita vatni í burtu.
Lagfært var vað yfir heitann læk við upphaf gönguleiðar upp á Laugahraun.</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>
</td>
<td>

Kerlingarfjöll, landslagsverndarsvæði

Sjálfboðaliða hópar: 3
Vinnudagar: 76
Liðsstjóri(ar): Nicky Kraft, Kelly Powell & Callum Nicol
Sérfræðingur (eða Landvörður): Valdimar Kristjánsson

14.07 – 20.07
11.08 – 17.08
</td>
</tr>
<tr>
<td>Ástand/vandamál</td>
<td>Lagfæring þrepa í Hveradölum.</td>
</tr>
<tr>
<td>Verkefni</td>
<td>• Lagfærðar voru timburtröppur í Kerlingarfjöllum sem þörfnuðust viðhalds – kassar úr timbri voru byggðir.</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2"> </td>
</tr>
</table>

	Búrfell og Búrfellsgjá, náttúruvætti **Sjálfboðaliða hópar:** 1 **Vinnudagar:** 20 **Liðsstjóri:** Rebecca Campbell **Sérfræðingur (eða Landvörður):** René Biasone, Julie Kermarec, Ásta Davíðsdóttir **07.07 – 13.07**
Ástand/vandamál	Jarðminjar eru að skemmast uppi á gígnum vegna umferðar gangandi gesta. Villustígar á víð og dreif um svæðið. Bæta þarf stikum í hringleið
Verkefni	• Lúpínan var tekin með rótum. • Sjálfsáð furutré voru tekin með rótum. • Settir voru staurar og kaðlar til að loka villustígum.

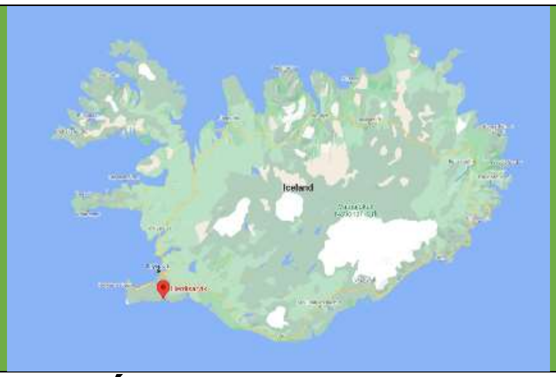

Herdísarvík, Friðland

Sjálfboðaliða hópar: 1
Vinnudagar: 12
Liðsstjóri: Rebecca Campbell
Sérfræðingur (eða Landvörður): René Biasone, Ásta Davíðsdóttir, Julie Kermarec

07.07 – 13.07

Ástand/vandamál	Stór friðlönd, mikilvæg fuglasvæði. Herdísarvík er alltaf mikið rusl í fjöru, svo eru ágengar tegundir.
Verkefni	• Lúpínan var tekin með rótum.

	Grótta, friðland **Sjálfboðaliða hópar:** Græna Helgi **Vinnudagar:** 6 **Liðsstjóri:** Charles Shi **Sérfræðingur (eða Landvörður):** René Biasone, Ásta Davíðsdóttir, Julie Kermarec **01.09**
Ástand/vandamál	Kerfill og hvönn er að dreifa sér í friðlandinu.
Verkefni	• Tóku kerfil og hvönn með rótum.

Jökulsárlón, Vatnajökulsþjóðgarður

Sjálfboðaliða hópar: 2
Vinnudagar: 54
Liðsstjóri(ar): Aline Boer & Lyn Evans
Sérfræðingur (eða Landvörður): Steinunn Hödd Harðardóttir, Anna Ragnarsdóttir Pedersen

23.06 – 29.06
21.07 – 27.07

Ástand/vandamál	Gífurlegur fjöldi gesta á hverjum degi. Mikil þörf á liðsauka til að geta framkvæmt mikilvæg náttúruverndarverkefni til að koma í veg fyrir skemmdir og stýra umferð.
Verkefni	• Gönguleiðir voru afmarkaðir. • Villustígum voru lokað. • Girðing var sett meðfram gönguleiðinni. • Margir staurar voru teknir niður í samráði við yfirlandverði.

	Hjallanes, Vatnajökulsþjóðgarður **Sjálfboðaliða hópar: 2** **Vinnudagar: 54** **Liðsstjóri(ar):** Rhiannon Green & Daniel Smith **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Steinunn Hödd Harðardóttir, Anna Ragnarsdóttir Pedersen **28.07 – 03.08** **04.08 – 10.08**
Ástand/vandamál	Álag á landið mikil og hætta á skemmdum á náttúru og gróðri.
Verkefni	• Smíðaðir voru pallar úr timbri.

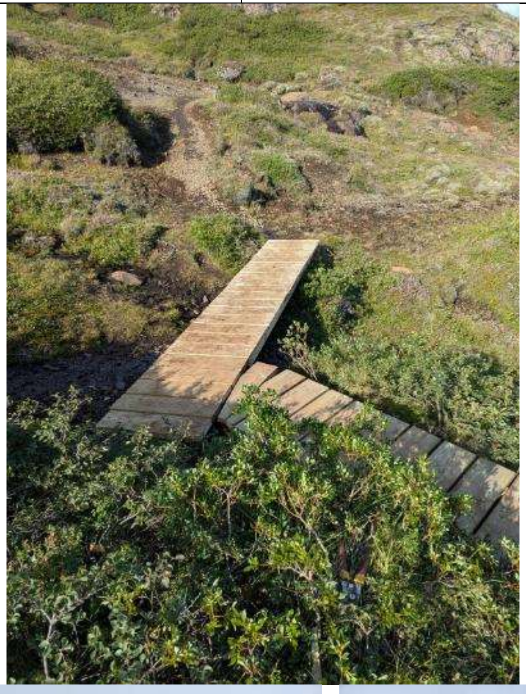

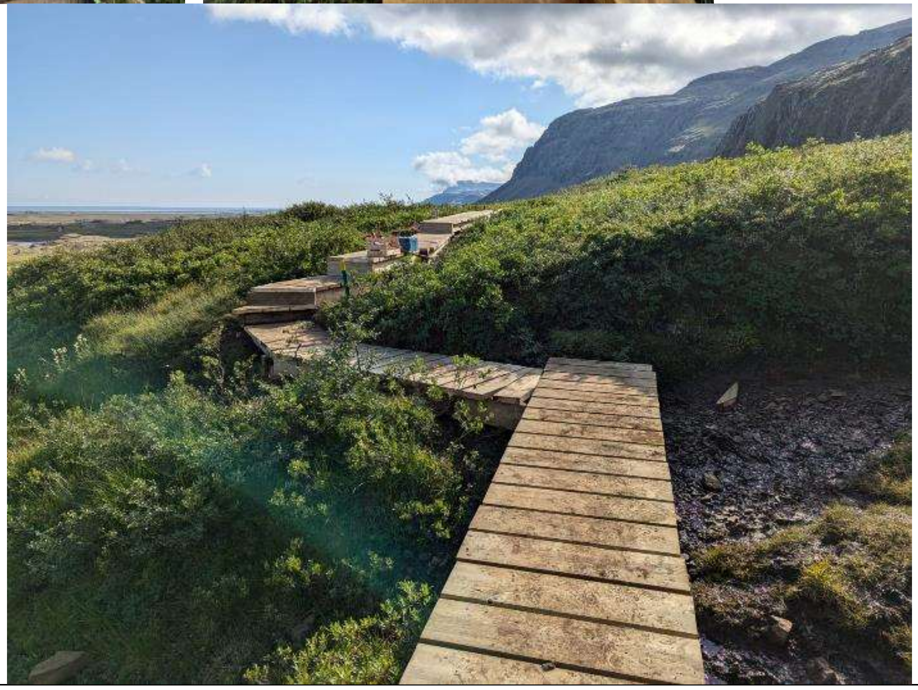

Skaftafell, Vatnajökulsþjóðgarður

Sjálfboðaliða hópar: 4
Vinnudagar: 145
Liðsstjóri(ar): Roger Whyshall, Daniel Averill, Sophie Aziz, Jacob Williams, Rebecca Campbell, Aline Boer & Danny Lake
Sérfræðingur (eða Landvörður): Hrafnhildur Ævarsdóttir, Linda Hallgrímsdóttir

9.06 – 15.06
16.06 – 22.06

Ástand/vandamál	Fjölfarnasta gönguleiðin á svæðinu er við Svartafoss. Áætlað að 39.000 gestir gengu að Svartafossi í ágúst 2023. Álag/átroðningur valda skemmdum á gönguleið sem þarfnast viðhalds. Veðurfar hefur aukið álag á gönguleið.
Verkefni	• Þrep úr timbri voru byggð á leið að Svartafossi. • Nokkur þrep voru líka byggð á stígnum sem liggur út að Skaftafellsjökli.

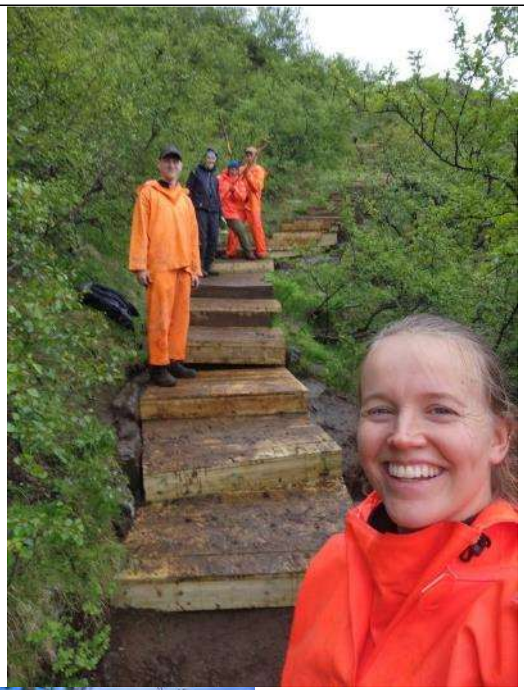

Snæfell, Vatnajökulsþjóðgarður

Sjálfboðaliða hópar: 2
Vinnudagar: 27
Liðsstjóri(ar): Lea Matscheroth
Sérfræðingur (eða Landvörður): Ragna Fanney Jóhannsdóttir, Stefán Frímann Jökulsson

28.07 – 03.08

Ástand/vandamál	Gróðurrof í nágrenni slóðar sem hefur verið löguð en rof og skemmdir enn til staðar við slóðina. Gamall utanvegaakstur og aflagðir slóðar. Það þarf að merkja gönguleiðir.
Verkefni	• Lagað var bleytusvæði á uppgöngu á Snæfell. • Stikuð var gönguleið frá Þjófagilsá að Sótavistum. • Lagaður var utanvegaakstur í Vatnsdal og nokkrar jeppaslóða á svæðinu, til dæmis slóðann í átt að Vestari-Sauðahnjúk.

Dettifoss, Vatnajökulsþjóðgarður

Sjálfboðaliða hópar: 2
Vinnudagar: 27
Liðsstjóri(ar): Nicky Kraft
Sérfræðingur (eða Landvörður): Guðrún Jónsdóttir, Sif Jóhannesar Ástudóttir

07.07 – 13.07

Ástand/vandamál	Hringleið í Fosshvammi er orðin ófær vegna vatnselgs og aurbleytu. Breyta hluta af stíg, jafnvel bæta inn tröppum og finna leiðir til að drena svæðið betur.
Verkefni	• Nokkur ræsi voru byggð á göngustíginn.

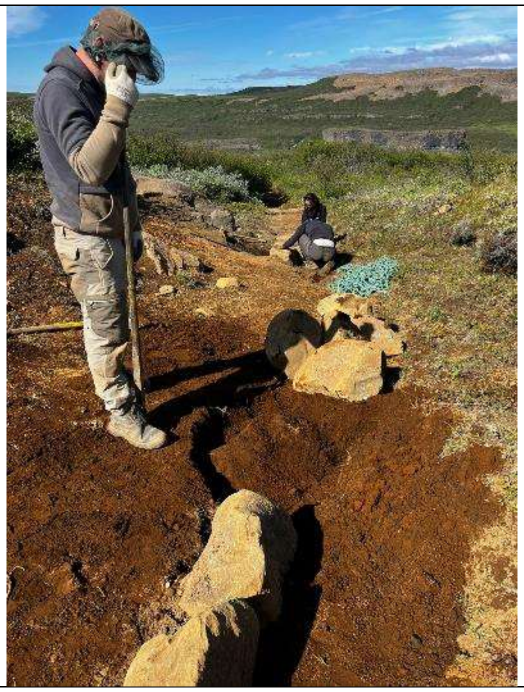

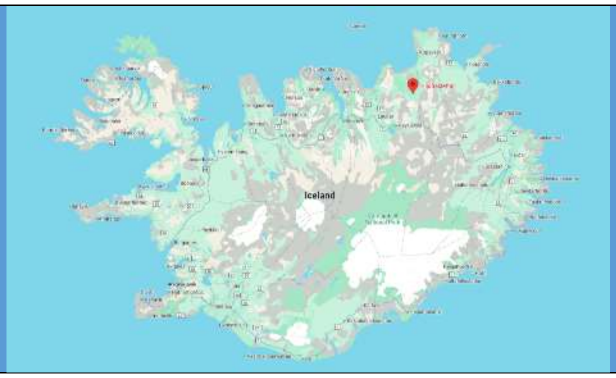	**Hljóðaklettar, Vatnajökulsþjóðgarður** **Sjálfboðaliða hópar: 2** **Vinnudagar: 22** **Liðsstjóri(ar):** David Millar **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Guðrún Jónsdóttir, Sif Jóhannesar Ástudóttir **30.06 – 06.07**
Ástand/vandamál	Hluti stígs fer á kaf í vatn ef mikið rignir og þá lokast þessi gönguleið. Búa til steinhleðslu sem hækkar þennan part af stígnum í landinu og leggja svo malar lag efst.
Verkefni	• Nokkur ræsi voru byggð á göngustíginn.

	Múlagljúfur **Sjálfboðaliða hópar: 2** **Vinnudagar:** 54 **Liðsstjóri(ar):** Nicky Kraft & David Millar **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Árdís Erna Halldórsdóttir **14.07 – 20.07** **21.07 – 27.07**
Ástand/vandamál	Mjög vinsælt svæði sem þarf viðhald, ræsi, þrep og landmótun til að loka villustígunum.
Verkefni	• Nokkur dren voru byggð úr grjóti og úr timbri. • Villustígum var lokað.

Hengifoss

Sjálfboðaliða hópar: 2
Vinnudagar: 54
Liðsstjóri(ar): David Millar & Andrew Haines
Sérfræðingur (eða Landvörður): Ragna Fanney Jóhannsdóttir, Stefán Frímann Jökulsson

07.07 – 13.07
28.07 – 03.08

Ástand/vandamál	Úrrennsli á gönguleiðinn og þarf að laga stíga þar sem hafa orðið mikil úrrennsli.
Verkefni	• Lagaðir voru göngstígar.

Glymur

Sjálfboðaliða hópar: 1
Vinnudagar: 27
Liðsstjóri(ar): Rebecca Campbell
Sérfræðingur (eða Landvörður): Arnheiður Hjörleifsdóttir

04.08 – 10.08

Ástand/vandamál	Gönguleiðin upp að Glym er löng, mikið farin og krefjandi. Viðhald á leiðinni nauðsynlegt. Ný þrep á nokkrum stöðum. Lokanir með köðlum og stikum. Merkingar til verndar náttúru og til að tryggja öryggi. Markmiðið er að halda áfram þeirri vinnu með áherslu á öryggismál og náttúruvernd.
Verkefni	• Nokkur dren og þrep voru byggð á stígnum. • Villustígum lokað. • Skilti sett niður og leiðbeinandi bönd.

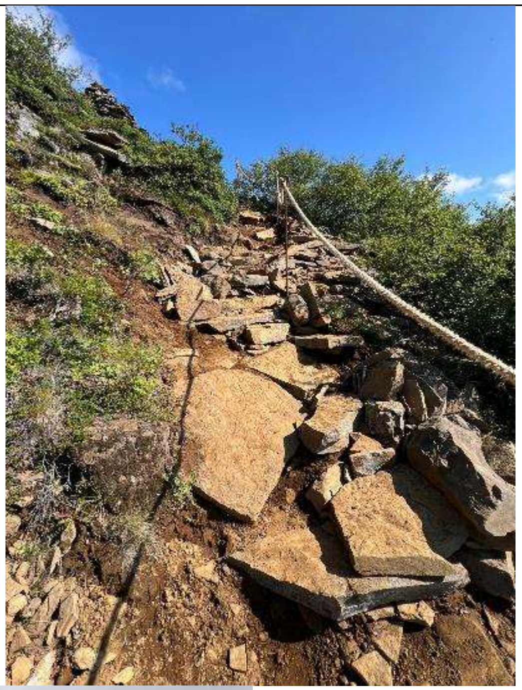

	Heimaey **Sjálfboðaliða hópar: 1** **Vinnudagar: 27** **Liðsstjóri(ar):** Aline Boer **Sérfræðingur (eða Landvörður):** Dagný Hauksdóttir **30.06 – 07.07**
Ástand/vandamál	Það þarf göngustígagerð við Eldfell og Hamarinn, landgræðslu og að slá lúpínu á Eldfellshrauni og gamlahrauninu.
Verkefni	• Nokkur þrep úr timbri voru byggð á stígnum. • Lúpínan var slegið.